

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

31 януари 1991 година*

„Споразумение за сътрудничество ЕИО-Мароко - Принцип за недискриминация
– Социална сигурност”

По дело C-18/90

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО от страна на Cour du travail de Liège (Белгия) в производството, висящо пред този съд между

Office national de l'emploi (Onem)

и

Bahia Kziber

относно тълкуването на някои разпоредби на Споразумението за сътрудничество между Европейската икономическа общност и Кралство Мароко,

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н G. F. Mancini, г-н G. C. Rodríguez Iglesias и г-н M. Díez de Velasco, председатели на състав, сър Gordon Slynn, г-н C. N. Kakouris, г-н R. Joliet, г-н F. A. Schockweiler и г-н P. J. G. Картеун, съдии,

генерален адвокат: г-н W. Van Gerven,

секретар: г-н J. A. Ромре, помощник-секретар,

като има предвид писмените становища, представени:

- за Onem, от адв. C . Derwael, avocat от адвокатска колегия на Брюксел,
- за г-жа Bahia Kziber, от г-жа Michèle Baiwir и г-н René Jamar, представители на организациите на работниците,
- за германското правителство, от г-н Ernst Röder и г-н Joachim Karl, служители във Федералното министерство на икономиката, в качеството на представители,
- за френското правителство, от г-н Philippe Rouzoulet, заместник-директор в дирекцията по правни въпроси в Министерството на външните работи и г-н Claude Chavance, главен сътрудник в централната администрация в дирекцията по правните въпроси в същото министерство, в качеството на представители,

---

* Език на производството: френски.

- за Комисията на Европейските общности, от г-н Jean-Claude Séché, правен съветник, в качеството на представител,

предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на Оnem, на г-жа Kziber, на френското правителство и на Комисията в съдебното заседание от 6 ноември 1990 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 6 декември 1990 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Решение от 16 януари 1990 г., постъпило в Съда на 22 януари същата година, Cour du travail de Liège (Трудов съд на Лиеж) (Белгия) е поставил по силата на член 177 от Договора за ЕИО един преюдициален въпрос относно тълкуването на Споразумението за сътрудничество между Европейската икономическа общност и Кралство Мароко, подписано в Рабат на 27 април 1976 г., сключено от името на Общността с Регламент (ЕИО) № 2211/78 на Съвета от 26 септември 1978 г. (ОВ L 264, стр. 1, наричано по-нататък „Споразумението”).

2. Този въпрос беше повдигнат в рамките на спор между г-жа Bahia Kziber, мароканска гражданка, и белгийската Office national de l'emploi (Национална служба по заетостта) по повод на отказа за отпускане на помощи при безработица.

3. |От преписката по делото по главното производство е видно, че г-жа Kziber живее при своя баща, марокански гражданин, пенсиониран в Белгия, след като там е работил като заето лице.

4. Кралското белгийско постановление от 20 декември 1963 г. относно заетостта и безработицата (Moniteur belge от 18.1.1964 г., стр. 506) предвижда, в член 124 от него, отпускането на помощи при безработица в полза на младите работници, които са завършили или професионално обучение или подготовка. Що се отнася до чуждестранните работници и лицата без гражданство, член 125 от упоменатото кралско постановление предвижда, че те могат да се ползват от помощи при безработица само в границите на международна конвенция.

5. Office national de l'emploi отказва да предостави на г-жа Kziber ползването на помощи при безработица, предвид на нейното гражданство. Заинтересованата предявява иск срещу това решение за отказ пред белгийските трудови съдилища.

6. Сезиран като апелативна инстанция, Cour du travail de Liège решава да спре производството, докато Съдът на ЕО даде преюдициално заключение по следния въпрос:

„Може ли една държава-членка да откаже, поради тяхното гражданство, ползването на социално предимство по смисъла на член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68 на децата, които са на издръжката на работник, гражданин на трета държава (Мароко), с която Европейската икономическа общност е сключила споразумение за сътрудничество, което съдържа, в областта на социалната сигурност, клауза за равно третиране в полза на работниците мигранти от тези страни, които са заети в Общността, както и на членовете на техните семейства, които живеят с тях?“

7. За по-пълни подробности относно обстоятелствата по делото по главното производство, развитието на производството и представените пред Съда писмени становища, се прави позоваване на Доклада от съдебното заседание. Тези данни от преписката по делото по-нататък се упоменават или обсъждат само доколкото е необходимо за мотивирането на Съда.

8. За да се уточни предмета на поставения от Cour du travail de Liège въпрос, трябва да се припомнят целта и уместните разпоредби на Споразумението.

9. Целта на Споразумението, съгласно член 1, е да насърчава пълното сътрудничество между договарящите страни с оглед на допринасянето за икономическото и социалното развитие на Мароко и в полза на укрепването на техните отношения. Това сътрудничество се установява, по силата на дял I, в икономическата, техническата и финансовата област, по силата на дял II, в областта на търговията и по силата на дял III, в областта на работната ръка.

10. Член 40, който фигурира в дял III, относно сътрудничеството в областта на работната ръка, предвижда, че всяка държава-членка предоставя на работниците с мароканско гражданство, които са заети в рамките на нейната територия режим, който се характеризира с липсата на каквато и да било дискриминация, основана на гражданството що се отнася до условията на възнаграждение и на заетост.

11. Член 41, който е част от същия дял III, предвижда в параграф 1 от него, че при условие на следващите параграфи, работниците с мароканско гражданство и членовете на техните семейства, които живеят с тях, се ползват в областта на социалната сигурност от режим, който се характеризира с липсата на каквато и да било дискриминация, основана на гражданството по отношение на собствените граждани на държавите-членки, в които те са заети. Този член предоставя на мароканските работници, в параграф 2 от него, ползването на сумирането на осигурителните периоди, периодите на трудова заетост или на пребиваване, изпълнени в различните държави-членки по отношение на някои обезщетения, предоставя им, в параграф 3 от него, ползването на семейни надбавки за членовете на семейството, които живеят в Общността и им позволява, в параграф 4 от него, свободното прехвърляне към Мароко на пенсии и ренти. Параграф 5 от член 41 установява принципа за реципрочност в полза на работниците, граждани на държавите-членки що се отнася до установения в параграфи 1, 3 и 4 на този член режим.

12. Член 42 от Споразумението възлага на Съвета по сътрудничество задачата да приема разпоредби за прилагането на определените в член 41 принципи.

13. Анализирани в светлината на тези разпоредби на Споразумението, преюдициалният въпрос трябва да се разбира като целящ, по същество, разкриването на това дали член 41, параграф 1 от Споразумението се противопоставя на отказа от страна на една държава-членка да предостави *allocation d'attente*, предвидена от нейното законодателство за младите, които си търсят работа на член на семейството на работник с мароканско гражданство, който живее с него, поради това, че лицето, което си търси работа има мароканско гражданство.

14. С оглед да се отговори полезно на този въпрос, е уместно преди всичко да се определи дали е възможно позоваване на член 41, параграф 1 от Споразумението пред национален съд и освен това дали тази разпоредба обхваща положението на член на семейството на марокански работник мигрант, който иска да се ползва от помощ от вида на тази, която се разглежда в делото по главното производство.

По прякото действие на член 41, параграф 1 от Споразумението

15. От постоянна съдебна практика (вж. Решение от 30 септември 1987 г., по дело *Demirel*, 12/86, *Recueil* стр. 3719, точка 14), е видно, че разпоредба на споразумение, което е сключено от Общността с трети страни, трябва да се разглежда като имаща пряко приложение, когато, като се имат предвид нейните условия, както предмета и естеството на споразумението, тя съдържа ясно и точно задължение, което не се подчинява при своето изпълнение или при своите последици, на намесата на какъвто и да било вътрешен акт.

16. За да се определи дали разпоредбата на член 41, параграф 1 от Споразумението отговаря на тези критерии, е уместно първо да се проучат нейните условия.

17. В това отношение, трябва да се заключи, че член 41, параграф 1 определя в ясни, точни и категорични условия забраната за дискриминация, базирана на гражданството спрямо работниците с мароканско гражданство и членовете на техните семейства, които живеят с тях, в областта на социалната сигурност.

18. Фактът, че член 41, параграф 1 уточнява, че тази забрана за дискриминация не важи освен при условията на разпоредбите на следващите параграфи означава, че относно сумирането на периодите, на отпускането на семейни обезщетения и прехвърлянето към Мароко на пенсиите и рентите, тази забрана за дискриминация не е гарантирана, освен в границите на условията, определени в параграфи 2, 3 и 4 от член 41. Тази резерва обаче не трябва да се тълкува като премахваща спрямо забраната за дискриминация своя категоричен характер за всеки друг въпрос, който се поставя в областта на социалната сигурност.

19. По същия начин обстоятелството, че член 42, параграф 1 предвижда прилагането на принципите, определени в член 41 от Съвета по сътрудничество не трябва да се тълкува като поставящ на разглеждане пряката приложимост на разпоредба, която не е предмет, при своето прилагане или при своите последици, на приемането на какъвто и да било последващ акт. Ролята, която

член 42, параграф 1 предоставя на Съвета по сътрудничество, се изразява, както подчертава и генералния адвокат в точка 12 от своето заключение, в това да улеснява спазването на забраната за дискриминация и при необходимост да предприема необходимите мерки за прилагането на принципа за сумирането, вписан в член 41, параграф 2, но не трябва да се приема като подчиняваща непосредственото прилагане на принципа за недискриминация.

20. Заключение, че принципа за недискриминация, установен в член 41, параграф 1, може пряко да урежда положението на мароканския работник и членовете на неговото семейство, които живеят с него в държавите-членки на Общността, обаче не противоречи чрез разглеждането на предмета и естеството на споразумението, на което е част тази разпоредба.

21. Споразумението има за предмет всъщност, както това вече беше изложено, да насърчава пълното сътрудничество между договарящите страни, по-специално в областта на работната ръка. Обстоятелството, че Споразумението е предназначено по същество да насърчава икономическото развитие на Мароко, и че се ограничава самото то до установяване на сътрудничество между страните без да предвижда асоциация или бъдещото присъединяване на Мароко към Общностите, не е от такова естество, че да възпрепятства прякото приложение на някои от неговите разпоредби.

22. Това заключение се прилага, по-специално в случая на членове 40 и 41, които са част от дял III относно сътрудничеството в областта на работната ръка, и които, далеч от това да са от чисто програмно естество, установяват в областта на условията на труд и на възнаграждение и в тези на социална сигурност, принцип, който може да урежда правното положение на лицата.

23. При тези условия, трябва да се заключи, че от условията на член 41, параграф 1, както и от предмета и естеството на Споразумението, в което е включен този член, че тази разпоредба може да бъде пряко прилагана.

По обхвата на член 41, параграф 1 от Споразумението

24. За да се определи обхвата на принципа за недискриминация, установен в член 41, параграф 1 от Споразумението, уместно е да се определи първо понятието за социална сигурност, което се съдържа в тази разпоредба, след това да се анализира понятието за работник по смисъла на тази разпоредба, преди да се уточнят условията, при които членовете на семейството на мароканския работник могат да претендират за ползването на социалноосигурителни обезщетения.

25. Понятието за социална сигурност в член 41, параграф 1 от Споразумението трябва да се разбира по аналогия със сходното понятие в Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 г. за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (кодифицирана версия, ОВ 1980 г., С 138, стр. 1). Член 4 от този регламент относно уредените въпроси, изброява в параграф 1 от него, сред дяловете на социалната сигурност, обезщетенията при безработица, на

които allocations d'attente, разглеждани в делото по главното производство, са просто една особена форма.

26. Обстоятелството, че член 41, параграф 2 от Споразумението, противно на Регламент № 1408/71, посочен по-горе, не упоменава обезщетенията при безработица в числото на режимите, спрямо които се прилага сумирането на осигурителните периоди, единствено разкрива въпроса за сумирането, но сам по себе си и при липсата на ясно изразено намерение от договарящите страни не признава, че те са изключени от понятието за социална сигурност по смисъла на Споразумението, обезщетенията при безработица, които се приемат обикновено като дял на социалната сигурност.

27. Що се отнася до понятието за работник, което се съдържа в член 41, параграф 1 от Споразумението, уместно е да се констатира, че това понятие обхваща както активно заетите работници, така и тези, които са напуснали пазара на труда, след като са достигнали изискуемата възраст, за да се ползват от пенсия за старост или след като са били жертва на един от рисковете, които дават право на помощи въз основа на други дялове на социалната сигурност. Всъщност, параграфи 2 и 4 от член 41 се позовават изрично, що се отнася до ползването на сумирането и възможността за прехвърляне на обезщетения към Мароко, на режимите за пенсиите и рентите за старост или инвалидност, от които се ползват пенсиониранияте работници.

28. Що се отнася накрая до обхвата на правата на член на семейството на марокански работник, който живее с него, принципът за липсата на каквато и да било дискриминация, основана на гражданството в областта на социалната сигурност, установен в член 41, параграф 1 предполага, че на заинтересуваното лице, което отговаря на всички условия, предвидени от национално законодателство с оглед ползването на помощи при безработица, които се предвиждат в полза на младите, които търсят работа, не може да му бъде отказано ползването на тези обезщетения, въз основа на неговото гражданство.

29. От предходното следва, че трябва да се отговори на Cour du travail de Liège, че член 41, параграф 1 от Споразумението трябва да се тълкува в смисъл, че той се противопоставя на отказа от страна на държава-членка да предостави allocation d'attente, предвидено от нейното законодателство в полза на младите, които търсят работа, на член на семейството на работник с мароканско гражданство, който живее с него, поради това, че лицето, което търси работа е с мароканско гражданство.

По съдебните разноски

30. Разходите, направени от германското правителство, от френското правителство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от Cour du travail de Liège, с Решение от 16 януари 1990 г., реши:

Член 41, параграф 1 от Споразумението за сътрудничество между Европейската икономическа общност и Кралство Мароко, подписано на 27 април 1976 г. в Рабат, сключено от името на Общността, с Регламент (ЕИО) № 2211/78 на Съвета от 26 септември 1978 г., трябва да се тълкува в смисъл, че той се противопоставя на отказа от страна на държава-членка да предостави allocation d'attente, предвидено от нейното законодателство в полза на младите, които търсят работа, на член на семейството на работник с мароканско гражданство, който живее с него, поради това, че лицето, което търси работа е с мароканско гражданство.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 31 януари 1991 година.

Подписи